

Üzleti SzEmle

2021. június

## **Impresszum**

kiadó: Széchenyi István Egyetem

székhelye: Győr, 9026 Egyetem tér 1.

kiadásért felelős: Dr. Dóry Tibor

szerkesztésért felelős: Dr. Szigeti Cecília

ISSN 2732-3862

## Vissza akarjuk kapni a régi életünket?

Az elmúlt 15 hónapban a vállalatok, intézmények és a magánszemélyek is új működési módokkal, szabályokkal, szokásokkal ismerkedtek. Ami korábban elképzelhetetlen volt, a mindennapi élet részévé vált. A krízisek, bármennyire fájdalmasak is, a megújulás forrásai. Az Üzleti SzEmle [júniusi számában](#) sokféle szemszögből mutatjuk be, hogy fenntarthatóbb, felelősebb lesz-e a világ az újraindulás után, vagyis mit tanultunk az elmúlt hónapok korlátozásaiból.

Összefoglalóinkban olvashatnak a Világgazdasági Fórum (WEF) a 2021-es Davosi Fórumon bemutatott, a világ állapotának javítására és a COVID-19 pusztító hatásának mérséklésére irányuló kezdeményezéséről. A neve: „The Great Reset” – vagyis a nagy visszaállítás. Más eredmények szerint, nem csak a működés módja, hanem a célrendszer is alapvetően megváltozhat. Világviszonylatban nagy lemaradás várható ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok (SDGs) teljesülésében, ezért a célok prioritizálására van szükség. Egyes kutatások aggasztónak találják, hogy egyre több ember (jelenleg az emberiség 72%-a) él olyan országokban, ahol egyszerre van biokapacitás-hiány és átlag alatti jövedelem. Az alacsony jövedelem megghiúsítja ezeknek a gazdaságoknak a képességét arra, hogy versenyezzenek a szükséges erőforrásokért a globális piacon. Ez a tendencia nem csak a fejlődés fenntartásának lehetőségeit rontja, hanem a szegénység felszámolásának esélyét is megszünteti, ezt a helyzetet nevezzük "ökológiai szegénységi csapdának". Európában jobb a helyzet: az Európai Bizottság Közös Kutatási Központja (JRC) 2021 májusában készített egy tanulmányt, amely elsősorban azt vizsgálja, hogy hogyan segíti elő a pandémia okozta válság kezelése érdekében meghirdetett európai uniós helyreállítási terv (EU Recovery Plan) az SDGs megvalósulását. A tanulmány szerint az EU élen jár a fenntartható fejlesztési célok megvalósításában. Bemutatjuk az EU új Taxonómia rendeletét, amely régi elmaradást pótolva, klíma- és környezetvédelmi fenntarthatósági célokat határoz meg. A rendelet alapján egy gazdasági tevékenység akkor kaphat zöld minősítést, ha hat, előre meghatározott környezetvédelmi szempont közül legalább egynek megfelel és többit sem sérti.

Érdekes megoldásokat olvashatunk svéd és az olasz víruskezelés gazdasági, társadalmi megoldásairól és következményeiről, más tanulmányok az autóipar átalakulásáról vagy a vásárlási szokások megváltozásáról szólnak. Megtudhatjuk, hogy hogyan segíti az üzleti szimuláció a vállalati gondolkodásmódot és gyakorlati tanácsokat is kaphatunk egy üzlet újraindításához.

A címben szereplő kérdés – az egyik tanulmány legfőbb állítása. A fogyasztók étterembe menni, utazni, szórakozni szeretnének a világjárvány után. Hiába voltak, vannak kockázatok, az emberek újra élvezni akarják az életüket. Sok múlik azon, hogy a kormányok, intézmények, vállalatok megtalálják-e azokat a szabályozásokat és szolgáltatásokat, amelyek segítségével ezek az igények fenntarthatóbb módon elégíthetők ki.

Szeptemberben tartalmilag megújulva, új témákkal jelentkezik az Üzleti SzEmle. A nyárra minden olvasónknak fenntartható, felelős újrakezdést kívánunk,

Dóry Tibor  
Szigeti Cecília

# AKCIÓTERV A FENNTARTHATÓ ÚJRAKEZDÉSÉRT A JÁRVÁNY UTÁN

ABLONCZYNÉ MIHÁLYKA LÍVIA

PhD, egyetemi tanár  
Nemzetközi Tanulmányok és Kommunikáció Tanszék  
[ablne@sze.hu](mailto:ablne@sze.hu)

*Kulcsszavak: Covid 19, újakezdési program, Olaszország, felmérés, prioritások*

Az Olaszországi Szövetség a Fenntartható Fejlődésért (ASviS - Alleanza Italiana per lo Sviluppo Sostenibile) 2021. év áprilisában 600 szakértő által kidolgozott vitaanyagot tett közzé, amelynek fókuszában a COVID-19 válságot követő gazdasági és társadalmi problémákra vonatkozó javaslatok szerepelnek. Tény, hogy a körülöttünk levő világ teljes mértékben átalakult: másként élünk, másként teremtünk kapcsolatokat és nem utolsósorban másként cselekszünk a munka világában. Sürgős intézkedésekre van szükség Olaszországban is: kiemelten kell kezelni a termelő szférában történő beruházásokat, a foglalkoztatottságot, az oktatást, a szegénységet és a társadalmi egyenlőtlenséget. Az Agenda 2030 dokumentumban megfogalmazott elveket szem előtt kell tartani („Fenntartható Európa”), de ugyanakkor egyszerűsíteni kell a bürokráciát, gyors intézkedések szükségesek a közberuházások vonatkozásában, az Állam szerepét újra kell gondolni a közjavak tekintetében és támogatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik a polgárok jól-létét tartják fontosnak, továbbá fel kell gyorsítani a körkörös gazdasághoz való átmenetet.

Az akcióterv aktívan kívánja előmozdítani a fenntartható fejlődés legfontosabb elemeit: a gazdasági eredményességet, az ökológiai egyensúlyt és a társadalmi életminőség elveit, s mindezek gazdasági gyakorlatba való átültetését és alkalmazását. Az akcióterv fő elemei: *egészség, munka, oktatás, energia, élelmiszerek, fogyasztás, mobilitás, környezet, hulladékgazdálkodás, szolidaritás*. A dokumentum kiemelten kezeli az egészség és munkavállalói jogok védelmét, a digitális környezet nyújtotta lehetőségeket (és az esetleges hátrányokat), a smart working során szerzett pozitív tapasztalatokat a klímára és a levegőminőségre vonatkozóan, és nem utolsósorban ajánlásokat fogalmaz meg a munka és a magánélet egyensúlyának megteremtésére. A javaslatok között szerepel a környezeti és társadalmi jellegű projektek, intézkedések és jó-gyakorlatok megismertetése mind a döntéshozók, mind a szélesebb közvélemény részére. Az akciótervben hangsúlyozzák az uniós kohéziós alap nyújtotta támogatások ésszerű hasznosítását.

Mi a véleménye az olasz polgároknak az akciótervről?

A 2021. májusában végzett felmérési eredmények szerint a megkérdezettek 46%-a úgy gondolja, hogy a munka és a gazdasági növekedés a prioritás, 44% szerint a az egészség és a jól-lét, 21%-uk a fogyasztást tartja fontosabbnak, míg 20%-uk a klímaváltozással, kapcsolatos intézkedéseket. A tengeri és szárazföldi ökoszisztéma védelme csak a megkérdezettek 10, illetve 3%-nál szerepelt a prioritások között. Az elemzők megjegyzik, hogy a tartományok között eltérések tapasztalhatók a vélemények tekintetében (pl. munkahelyek védelme -

északi tartományok: 27%; déli tartományok: 15%; egyenlőtlenlégek csökkentése déli tartományokban fontosabb.).

Forrás: <https://www.nonsoloambiente.it/nuovo-inizio-asvis-agenda-2030>

## HOGYAN VÁLTOZTATJA MEG EGY VILÁGJÁRVÁNY A FENNTARTATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOKAT?

BERKES JUDIT

PhD, egyetemi adjunktus  
KGYK, Gazdasági Elemzések Tanszék  
[berkes.judit@sze.hu](mailto:berkes.judit@sze.hu)

Miközben a COVID-19 járvánnyal harcol a világ és gazdaság, itt az ideje újragondolni a bolygónk fenntartható céljait. Gazdasági és társadalmi szempontból is globális depresszió rajzolódik ki. Ezalatt az Egyesült Államok és más nemzetek is tiltakoznak a strukturális egyenlőtlenlégek és a rasszizmus ellen. A nagyhatalmak és a nukleáris államok közötti geopolitikai feszültségek pedig évtizedek óta nem látott szinten vannak. Más volt a helyzet 2015-ben, amikor az ENSZ 17 fenntartható fejlődési célt fogadott el az emberek életének és a természeti értékek védelmének céljából 2030-ig. Ez vitathatatlanul az emberiség egyik legfőbb pillanata volt, melyet az egész világ aláírt. A kormányok ambiciózus szerződésekben állapodtak meg, ideértve a párizsi klímamegállapodást, a katasztrófakockázat-csökkentés Sendai keretrendszerét és az addisz-abebai fejlesztési finanszírozási tervet. Öt évvel később, amikor az ENSZ a 75. évfordulóját ünnepli, az optimizmus hangulata elmúlt. Más szavakkal: éppen azok az alapok inogtak meg, amelyekre az SDG-k (Sustainable Development Goals, fenntartató fejlődési célok) épültek.

*Kulcsszavak: SDG, fenntartható fejlődés céljai, pandémia*

Forrás: <https://www.nature.com/articles/d41586-020-01999-x>

<https://link.springer.com/article/10.1007/s43621-021-00026-x>

A fenntartható fejlesztési célok sikere két nagy feltételezésen múlik: a tartós gazdasági növekedésen és a globalizáción. A COVID-19 ezeket ingatta meg. A globális gazdaság várhatóan legalább 5% -kal zsugorodik ebben az évben, és a felépülésének időkerete nem hónapokban, hanem években mérhető, ha a múlt tendenciája az iránymutató.

Az SDG-k előrehaladása még a COVID-19 előtt is lassú volt. Most még valószínűbb, hogy a 169 célkitűzés közül sok nem teljesül 2030-ig. Rosszabb esetben egyesek akár kontraproduktívak is lehetnek. A 169 cél kétharmada a világjárvány következtében vagy veszélyeztetett, vagy nincs megfelelő helyzetben a hatások enyhítésére. Az SDG-célok tíz százaléka még tovább is ronthatja a jövőben esetlegesen kialakuló (új) válságok (akár járványok) hatásait.

A COVID-19 hatása a fenntartható fejlődési célokra

SDG	Állapot	Példa az érintett cél (ok) ra
-----	---------	-------------------------------

<b>1. cél: A szegénység felszámolása</b>	Elérhetetlen és ennek elérése segített volna megelőzni a járvány hatásait	1.2. Cél: a szegénységben élők arányának felére csökkentése 2030-ig  1.4. Cél: egyenlő hozzáférés biztosítása az alapszolgáltatásokhoz
<b>2. cél: Éhínség felszámolása</b>	Veszélyeztetett	2.3. Cél: megduplázni a mezőgazdasági termelékenységet és a kisüzemi élelmiszer-termelők jövedelmét
<b>3. cél: Jó egészség és jó közérzet</b>	Veszélyeztetett és ennek elérése segített volna megelőzni a járvány hatásait	3.8. Cél: általános egészségügyi lefedettség elérése
<b>4. cél: Minőségi oktatás</b>	Veszélyeztetett	4.1. Cél: ingyenes, méltányos és minőségi oktatás biztosítása minden gyermek számára
<b>5. cél: Nemek közötti egyenlőség</b>	Részben veszélyeztetett	5.4. Cél: a nem fizetett gondozás és a házimunka értékelése a közszolgáltatások és politikák biztosításával
<b>6. cél: Tiszta víz és higiénia</b>	Veszélyeztetett	6.1. Cél: mindenki számára hozzáférést biztosítása a biztonságos és megfizethető ivóvízhez
<b>7. cél: Megfizethető és tiszta energia</b>	Veszélyeztetett	7.3. Cél: az energiahatékonyság javulásának kétszeres globális üteme
<b>8. cél: Tisztességes munka és gazdasági növekedés</b>	Veszélyeztetett	8.1. Cél: az egy főre eső gazdasági növekedés fenntartása
<b>9. cél: Ipar, innováció és infrastruktúra</b>	Veszélyeztetett és súlyosbítja a hatásokat	9.4. Cél: az infrastruktúra korszerűsítése és az ipar – utólagos – fejlesztése a fenntarthatóság érdekében
<b>10. cél: Az egyenlőtlenségek csökkentése</b>	Veszélyeztetett	10.1. Cél: az átlag feletti jövedelemnövekedés fenntartása a népesség alsó 40%-ának esetében

<b>11. cél: Fenntartható városok és közösségek</b>	Veszélyeztetett	11.2. Cél: mindenki számára hozzáférés biztosítása a biztonságos, megfizethető és fenntartható közlekedési rendszerekhez
<b>12. cél: Felelősségteljes fogyasztás és termelés</b>	Részben veszélyeztetett	12.5. Cél: a hulladék keletkezésének csökkentése, megelőzés, újrafeldolgozás és újrafelhasználás révén
<b>13. cél: Klíma, éghajlat</b>	Veszélyeztetett	13.A cél: 2020-ig a Zöld Klíma Alap évente 100 milliárd USD-t mozgósít a fejlődő országok igényeinek kielégítésére
<b>14. cél: A víz alatti élet</b>	Részben veszélyeztetett	14.1. Cél: 2025-ig mindenféle tengeri szennyezés megelőzése
<b>15. cél: Élet a szárazföldön</b>	Veszélyeztetett és ennek elérése segített volna megelőzni a járvány hatásait	15.7. Cél: a védett fajok orvadászatának és kereskedelmének felszámolása, valamint az illegális vadon élő állatok iránti kereslet és kínálat kezelése
<b>16. cél: Béke, igazságosság és erős intézmények</b>	Részben veszélyeztetett	16.1. Cél: mindenhol csökkenteni kell az erőszak minden formáját és az ezzel összefüggő halálesetek számát
<b>17. cél: Partnerség a célok elérésének érdekében</b>	Részben veszélyeztetett	17.2. Cél: a fejlett országoknak a bruttó nemzeti jövedelem legalább 0,7% -át el kell költeniük a fejlődő, tengerentúli országoknak nyújtott támogatásra, 0,15% -ot pedig a legkevésbé fejlett országokra

Az összefoglaló táblázatból kiderül, hogy mely célok a legnagyobb áldozata a járványnak.

*Mit kell tenni ezután?*

Priorizálni kell a célokat. A prioritásokat nehéz lesz meghatározni a sokféle cél között. Néhányuknak világos és kvantitatív céljai vannak – például 2030-ig mindenütt felszámolni a szélsőséges szegénységet úgy, hogy senki sem él napi 1,25 dollárnál kevesebből. Mások diffúzabbak – például a fenntartható közbeszerzési gyakorlatok támogatása a nemzeti politikákkal és prioritásokkal összhangban. A célok jelentős része összefüggésben vannak egymással, egymásra hatnak, egymás megvalósulását támogatják.

*Szét kell választani a fejlődést és a növekedést*

A COVID-19 a globalizált gazdaságunk és a fenntarthatóbb bolygó felé irányuló globális céljaink stressztesztje. Meg kell reformálni a fenntartható fejlesztési célok finanszírozását, felügyeletét és végrehajtását. Sokan régóta azt állítják, hogy a gazdaságoknak a fejlődésre (a jólét javítására) kell koncentrálniuk, nem pedig a növekedésre. Sok befektető elismeri, hogy a rövid távú növekedés maximalizálása nem mehet a tiszta levegő és víz, a stabil éghajlat, a békés közösségek és a rugalmas ökoszisztémák rovására. Egyre népszerűbbek azok az intézkedések, amelyek kifejezett társadalmi és környezeti célokat integrálnak pénzügyi eszközökbe; például zöld-, vagy a fenntarthatósági kötvények.

A növekedés másik formájának – a népesség lassításának – szintén prioritást kell élveznie. Ezek nyilvánvaló érzékeny és vitát generáló kérdések, azonban – az előrejelzések szerint – ha 2050-re a világ népessége 950 milliárdra nő, az tovább akadályozza a fenntarthatóság minden egyéb megvalósulását.

#### *A finanszírozás nagy reformja*

„Ha a világ gazdasági tortája nem növekedhet, akkor különféle módon kell szeletelni.” Egyik út a vállalkozások számára adaptálható SDG rendszer megalkotása. Másik módja a vállalati nyereség visszaszorítása. 2019-ben a Fortune 500 vállalatok együttesen 1,1 billió dolláros nyereséget könyvelhettek el. Ez a szám az Egészségügyi Világszervezet éves költségvetésének 200-szorosa. Bár a világválság miatt sok vállalat veszteséges lett és csődbe ment, az SDG-k támogatása révén van mód ennek megtérítésére. Továbbá az adókikerülés megfékezése, illetve a katonai védelemben fektetett elgondolkodtató összegek szintén ellentmondanak a globális szintű együttműködésnek. Ezeknek a pénzeszközöknek az átcsoportosítása hatalmas erőforrásokat szabadítaná fel, melyeket az SDG-k megvalósulására lehetne fordítani.

#### *Új út előtt*

Az ENSZ 2020-as biodiverzitási konferenciáját és az ENSZ 26. éghajlatváltozási konferenciáját (COP26) elhalasztották. Habár a válságok nem késlekednek, ezek a halasztások mégis lehetőséget nyújtanak arra, hogy a COVID-19 okozta tanulságokat olyan megállapodásokba kodifikálják, amelyek meghatározzák a Föld életét a következő évszázadban.

A szakma ezért sürgeti az ENSZ magas szintű politikai fórumát, hogy frissítse a fenntartható fejlesztési célokat. Minden célt három pont szerint lenne szükséges megvizsgálni: 1. prioritás-e a járvány után, 2. a növekedésről szól-e a fejlődés, 3. a célhoz vezető út rugalmas-e, tudna-e alkalmazkodni egy újabb a globális válsághoz.



## A FENNTARTHATÓ MÁRKÁK ÉS A VÁSÁRLÁSI SZÁNDÉK

KOLTAI JUDIT PETRA

PhD, egyetemi docens  
Gazdasági Elemzések Tanszék  
koltaij@sze.hu

A tanulmány a fenntartható és a helyi márkákkal kapcsolatos fogyasztói szokásokat vizsgálta a pandémia idején. A felmérés módszertani háttérét Ajzen tervezett viselkedés elmélete (Theory of Planned Behaviour) adta, amely kimondja, hogy minél erősebb a szándék egy viselkedés végrehajtására (jelen tanulmányban a fenntartható és a helyi márkák vásárlási szándékára), annál nagyobb valószínűséggel következik be maga a viselkedés.

A felmérés a szándék és az azt meghatározó három tényező – az attitűd, a szubjektív norma és az észlelt viselkedés-kontroll – kapcsolatának vizsgálatára terjedt ki. A primer kutatás Spanyolországban és Romániában zajlott, a kérdőíves felmérés célcsoportját 20-30 év közötti fiatal felnőttek képezték.

A vizsgálat eredményei alátámasztották a tervezett viselkedés elmélet érvényességét az elemzett minta esetében: a fenntartható márkákhoz való hozzáállás szignifikáns pozitív hatást gyakorol a vásárlási szándékre; ugyanakkor a szubjektív normák és észlelt viselkedés-kontroll is kedvezően befolyásolják azt. A felmérés az országok közötti eltéréseket is kimutatta vásárlási szándék vonatkozásában: a spanyol rész minta esetében magasabb érték figyelhető meg.

A kutatás jelentőségét alátámasztja, hogy rávilágított a fogyasztói magatartás és az élettapasztalatok szoros kapcsolatára, kiemelte vállalati szempontból a fenntarthatóság jelentőségét, valamint kihangsúlyozta a vizsgált országokban tapasztalható eltéréseket is.

*Kulcsszavak: fenntarthatóság, tervezett viselkedés elmélet, pandémia, vásárlási szándék*

### Forrás:

Alexa, L.; Apetrei, A.; Sapena, J. (2021): The COVID-19 Lockdown Effect on the Intention to Purchase Sustainable Brands. *Sustainability* 2021, 13, 3241. Letöltve <https://doi.org/10.3390/su13063241> (2021. június 10.)

# A VÁLLALATI GONDOLKODÁSMÓD FEJLESZTÉSE ÜZLETI SZIMULÁCIÓ SEGÍTSÉGÉVEL

DR. HABIL. KOVÁCS GÁBOR

Habilitált egyetemi docens, szakvezető, dékánhelyettes

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Email cím: [kovacsg@sze.hu](mailto:kovacsg@sze.hu)

*Kulcsszavak:* vállalati gondolkodásmód, üzleti szimuláció, menedzsment, generációváltás

*Javasolt kategória:* Kis- és középvállalkozások

*Forrás:*

<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S1472811721000094?token=4E73C4F11B9C64656B4CA2915433B364258E4BFB6B14B47200D0B469CFA8F3D9D279709B6D68D8775A5FD414B7DF755D&originRegion=eu-west-1&originCreation=20210610100518>

## NÖVEKEDÉSI KORLÁTOK

Egy vállalkozás életében a növekedés és fejlődés során szükségszerűen elérkezhet az az időszak, amikor a termelési (szolgáltatási) folyamatok, illetve azok gazdasági, pénzügyi adminisztrációja és menedzselése minden eddiginél jobban elválik egymástól. Családi vállalkozások esetén ez sokszor egyben együtt járhat a menedzsment és a tulajdonosi funkciók szétválásával is. Mindezek eredményeképpen a *termelési (döntően „műszaki”) és az adminisztrációs, menedzsment funkció (döntően gazdasági, pénzügyi) szemlélete* már nem egy személyben egyszerre „ötvöződik”, hanem akár egymástól részben függetlenül is működő szervezeti egységek szintjén jelenik meg. Minél nagyobb egy vállalkozás (és különösen igaz ez a termelő cégekre), annál jelentősebb lehet a szemléletmódok különbsége.

## GAZDASÁGI, ÜZLETI SZEMLÉLETMÓD A TERMELÉS SZINTJÉN

Mindez pedig azt eredményezi, hogy *a termelés szintjén nehézséget és a vállalati pénzügyi célok megvalósításának korlátját jelentheti a menedzsment által közvetített pénzügyi, üzleti szemlélet meg nem értése és az azzal való azonosulás hiánya*. Mindez megteremti az igényt arra, hogy a termelési vezetők szemléletmódját kiterjesszük a pénzügyi, gazdasági dimenzió irányába is, mely segítheti a pénzügyi célok megértését, legitimációját és megvalósítását. Mindez ugyanakkor nem csupán a pénzügyi ismeretek lexikális elsajátítását kell, hogy jelentse, hanem komplex gondolkodásmód-váltást is, mely a hagyományos oktatási módszerek segítségével csak korlátozott mértékben, illetve hosszabb távon megvalósítható.

## SZIMULÁCIÓS KÉPZÉSI MÓDSZEREK

Részben ez az igény (is) hívta életre a vállalati (üzleti) szimulációs alkalmazásokat és képzéseket, melyek során az élmény- és önálló (vagy csapat-) aktivitás-alapú közreműködés révén lehetővé válik a termelésben dolgozók gondolkodásmódjának konceptuális fejlesztése. Ilyen, kifejezetten a termelő vállalkozásokra szabott képzést valósít meg a *Széchenyi István Egyetem Gazdaságtudományi Kar által az Audi Hungária Zrt. segítségével kifejlesztett szimulációs alkalmazása és tréningje*, mely egyben kiváló csapatépítési lehetőség is a vállalkozás dolgozói számára.



A képzés középpontjában egy valódi vállalati döntési szituációkat leképező tervezési játék áll, mely az egyes vállalati problémák megoldását, a vállalat működési területeinek koordinálását, illetve egyeztetését a nagyobb gazdasági összefüggések figyelembe vételét kívánja megismertetni a résztvevőkkel, akik csoportokba osztva egymással versenyző vállalatokat irányítanak. A tréning során az oktatók a valós döntések gazdasági következményeit folyamatosan értelmezik, magyarázzák és segítik a csoportok döntési és problémamegoldó munkáját.

A képzést az elmúlt öt évben sikeresen és komoly résztvevői elégedettség mellett került alkalmazásra több szakirányú továbbképzés (pl. MBA-képzés) során, illetve emellett az Audi Hungária Zrt. számos munkatársa és vezetője részére, valamint az Egyetem Audi Pénzügyek kurzusa keretében

# A TAXONÓMIA RENDELET – NÉHÁNY TÁJÉKOZTATÓ GONDOLAT

KOVÁCS NORBERT

Ph.D., egyetemi docens

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

kovacs@sze.hu

Fenntarthatóság, környezeti fenntarthatóság tekintetében is érdemes a szabályozási környezetet vizsgálni, elemezni, értékelni. Az Európai Bizottság 2021 tavaszán nyilvánosságra hozta az úgynevezett Taxonómia rendelet első változatát. Az előzmények, munkaverziók korábban is olvashatók voltak. A taxonómiai keretrendszer célja, hogy meghatározzák, mely gazdasági tevékenységek tekinthetők zöldnek, környezetvédelem szempontjából fenntarthatónak. A rendelet pénzügyi termékeket céloz, követelményeket támaszt a pénzügyi szolgáltatókkal, a kibocsátókkal és a nemzeti szabályozókkal szemben.

A rendelettel kapcsolatban néhány magyar nyelvű tanulmány, cikk korábban már foglalkozott. A teljesség igénye nélkül, hármat említenénk. Dobránszky-Bartus Katalin és Krenchel Jens Valdemar a Gazdaság és Pénzügy folyóiratban megjelent cikke részletesen elemzi a rendelet célját, tartalmát. Jókuthy Lehet-e zöld a gazdasági újrakezdés? c. Magyar Nemzeti Bank oldalán megjelent írása szintén erőteljesen támaszkodik a rendeletre, a fogalmi keretrendszerét oda vezeti vissza. Az Agrárszektorban megjelent szakkikk, amely a „Soha nem látott változás jön a magyar agráriumban: a tervek már az asztalon” címmel jelent meg, az ágazatok közül az agrárszektorral kapcsolatos célokat, szabályzókat, hatásokat tárgyalja.

A taxonómia rendelet tehát klíma- és környezetvédelmi fenntarthatósági célokat határoz meg. A rendelet alapján egy gazdasági tevékenység akkor kaphat zöld minősítést, ha hat, előre meghatározott környezetvédelmi szempont közül legalább egynek megfelel és többet sem sérti. A rendelet hat fő környezeti célkitűzést határoz meg:

1. éghajlatváltozás csökkentése (mitigáció),
2. az éghajlatváltozáshoz várható hatásaihoz való alkalmazkodás (adaptáció),
3. a víz- és a tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme,
4. átmenet a körforgásos gazdaságra,
5. a szennyezés megelőzése és ellenőrzése és
6. a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

A taxonómiai rendelet hibrid jogi szabályozást eredményezett. Közvetlenül ugyanis a pénzügyi szolgáltatásokat szabályozza. A közvetett cél pedig az üzleti tevékenységek pénzügyi forrásokon keresztül történő befolyásolása a kívánt környezeti fenntarthatósági célok elérése érdekében.

A Taxonómia szakértői melléklete nemzetgazdasági áganként azonosítja, hogy különböző indikátorok és küszöbértékek alapján egy adott gazdasági tevékenység mikor számít környezetbarátnak, fenntarthatónak. A melléklet fogalomrendszere és definíciói segítik a szereplőket a zöld finanszírozáshoz való hozzájutásban. A Taxonómia rendelet az alacsony karbonkibocsátású ágazatok térnyerését támogatja és elősegíti a gazdasági szereplők „zöldülését” az átálláshoz szükséges beruházásokon megvalósításának támogatásán keresztül.

*Kulcsszavak: Taxonómia rendelet, fenntartható fejlődés, EU*

Források:

Dobránszky-Bartus Katalin - Krenchel Jens Valdemar: Az EU Taxonómiai Rendelete: A befektetési tevékenységek elő, „zöld” szótára, <https://bankszovetseg.hu/Public/gep/2020/392-419%20Dobranszky%20K.pdf>

Jókuthy Laura\*: Lehet zöld a gazdasági újrakezdés? <https://www.mnb.hu/letoltes/jokuthy-laura-zold-taxonomia.pdf>

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Taxonomy report – Technical Annex, [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business\\_economy\\_euro/banking\\_and\\_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy-annexes\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy-annexes_en.pdf)

Soha nem látott változás jön a magyar agráriumban: a tervek már az asztalon, <https://www.agrarszektor.hu/agrarpenzek/soha-nem-latott-valtozas-jon-a-magyar-agrariumban-a-tervek-mar-az-asztalon.26822.html>

# GAZDASÁGI BEAVATKOZÁSOK: NEMZETKÖZI ÖSSZEHOSONLÍTÁS

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

kszm@sze.hu

„Gazdasági beavatkozások a covid-19 gazdaságra és egészségre gyakorolt hatásának enyhítésére: nemzetközi összehasonlítás” című tanulmányukban a szerzők 14 ország gazdasági intézkedéseinek a hatását tekintik át, amely intézkedések magukban foglalják a társadalmi távolságtartást és a fertőzések tesztelését a közvetlen életveszélyes kockázat csökkentése érdekében.

A gazdasági beavatkozások kulcsfontosságúak közegészségügyi szempontból is, mivel az Egészségügyi Világszervezet az egészség egyik legnagyobb meghatározó tényezőjeként a jövedelmet határozza meg, miszerint az életet jelentősen lerövidíti a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenség. Ezért a pénzügyi nyomás kormányzat általi enyhítése lehetővé teszi az emberek számára, hogy kövessék azokat a tanácsokat, amelyek a fertőzés csökkenéséhez vezetnek, és végső soron életet is mentenek mind azonnali, mind a középtávon.

A szerzők áttekintették a covid-19 hatásának enyhítése érdekében a vizsgált országok által bevezetett gazdasági beavatkozásokról szóló, nyilvánosan elérhető információkat.

Az összehasonlítás eredményeként elmondható, hogy a kormányzati stratégiák számos változatot mutatnak és jelentősen eltérnek egymástól. Az Egyesült Királyság például szigorította a mozgásszabadságot, amikor a halálozások száma folyamatosan nőtt. Svédország ezzel szemben a „csorda immunitást” részesítette előnyben, kevésbé korlátozva a lakosság mozgását, de a legkiszolgáltatottabbak védelmére külön intézkedéseket hozott.

A gazdasági beavatkozások tekintetében, kezdetben, például a távollét első napjától számított törvényes táppénzt vezettek be, hogy az emberek azonnal elszigetelődjenek a tünetek megjelenésekor. A későbbi gazdasági intézkedések mérsékeltek a vállalkozásokra és a munkavállalókra nehezedő pénzügyi nyomást, amikor az országok lezárták a határokat. A gazdasági beavatkozások mértéke azonban jelentősen eltér, országonként változó mértékű, a bruttó hazai termék 2,5% -ától (Kína) annak 50% -áig (Olaszország) terjedt.

Számos ország kezdi csökkenteni a bezárási korlátozásokat, és különböző módon újraindítani a gazdaságot. Vannak olyan valós adatok, amelyeket fel kell használniuk a kormányoknak és a döntéshozóknak. A jövőre vonatkozó következtetésként a szerzők azt fogalmazzák meg, hogy a gazdaság újra indításának stratégiáit egyensúlyba kell hozni a covid-19 lehetséges újabb hullámának bizonytalanságával. A korlátozások enyhítése érdekében nemcsak az élet közvetlen kockázatát, hanem az egyenlőtlenségek növekedésének és a várható élettartam csökkenésének hosszabb távú kockázatát is figyelembe kell venni.

*Kulcsszavak:* gazdasági beavatkozások, nemzeti válaszok, hatásuk a gazdaságra és a közegészségügyre

*Forrás:*

Danielli S., Patria R., Donnelly P., Ashrafian H. & Darzi A. (2021) Economic interventions to ameliorate the impact of COVID-19 on the economy and health: an international comparison. *Journal of Public Health* (Oxford, England), Volume 43, Issue 1, Pages 42 - 46 | 21 April 2021

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85092190832&origin=resultslist&sort=plf->

## GAZDASÁGI BEAVATKOZÁSOK: NEMZETKÖZI ÖSSZEHOSONLÍTÁS

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék  
kszm@sze.hu

„Gazdasági beavatkozások a covid-19 gazdaságra és egészségre gyakorolt hatásának enyhítésére: nemzetközi összehasonlítás” című tanulmányukban a szerzők 14 ország gazdasági intézkedéseinek a hatását tekintik át, amely intézkedések magukban foglalják a társadalmi távolságtartást és a fertőzések tesztelését a közvetlen életveszélyes kockázat csökkentése érdekében.

A gazdasági beavatkozások kulcsfontosságúak közegészségügyi szempontból is, mivel az Egészségügyi Világszervezet az egészség egyik legnagyobb meghatározó tényezőjeként a jövedelmet határozza meg, miszerint az életet jelentősen lerövidíti a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenség. Ezért a pénzügyi nyomás kormányzat általi enyhítése lehetővé teszi az emberek számára, hogy kövessék azokat a tanácsokat, amelyek a fertőzés csökkenéséhez vezetnek, és végső soron életet is mentenek mind azonnali, mind a középtávon.

A szerzők áttekintették a covid-19 hatásának enyhítése érdekében a vizsgált országok által bevezetett gazdasági beavatkozásokról szóló, nyilvánosan elérhető információkat.

Az összehasonlítás eredményeként elmondható, hogy a kormányzati stratégiák számos változatot mutatnak és jelentősen eltérnek egymástól. Az Egyesült Királyság például szigorította a mozgásszabadságot, amikor a halálozások száma folyamatosan nőtt. Svédország ezzel szemben a „csorda immunitást” részesítette előnyben, kevésbé korlátozva a lakosság mozgását, de a legkiszolgáltatottabbak védelmére külön intézkedéseket hozott.

A gazdasági beavatkozások tekintetében, kezdetben, például a távollét első napjától számított törvényes táppénzt vezettek be, hogy az emberek azonnal elszigetelődjenek a tünetek megjelenésekor. A későbbi gazdasági intézkedések mérsékeltek a vállalkozásokra és a munkavállalókra nehezedő pénzügyi nyomást, amikor az országok lezárták a határokat. A gazdasági beavatkozások mértéke azonban jelentősen eltér, országonként változó mértékű, a bruttó hazai termék 2,5% -ától (Kína) annak 50% -áig (Olaszország) terjedt.

Számos ország kezdi csökkenteni a bezárási korlátozásokat, és különböző módon újraindítani a gazdaságot. Vannak olyan valós adatok, amelyeket fel kell használniuk a kormányoknak és a döntéshozóknak. A jövőre vonatkozó következtetésként a szerzők azt fogalmazzák meg, hogy a gazdaság újra indításának stratégiáit egyensúlyba kell hozni a covid-19 lehetséges újabb hullámának bizonytalanságával. A korlátozások enyhítése érdekében nemcsak az élet közvetlen kockázatát, hanem az egyenlőtlenségek növekedésének és a várható élettartam csökkenésének hosszabb távú kockázatát is figyelembe kell venni.

*Kulcsszavak:* gazdasági beavatkozások, nemzeti válaszok, hatásuk a gazdaságra és a közegészségügyre

*Forrás:*

Danielli S., Patria R., Donnelly P., Ashrafian H. & Darzi A. (2021) Economic interventions to ameliorate the impact of COVID-19 on the economy and health: an international comparison. *Journal of Public Health* (Oxford, England), Volume 43, Issue 1, Pages 42 - 46 | 2 April 2021



<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85092190832&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=237c52463a3d5b6c951d7a9b7faf1b61&sot=b&sdt=b&sl=37&s=TITLE-ABS-KEY%28restart+covid+economic%29&relpos=1&citeCnt=5&searchTerm=>

## GAZDASÁGI BEAVATKOZÁSOK: NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁS

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

kszm@sze.hu

„Gazdasági beavatkozások a covid-19 gazdaságra és egészségre gyakorolt hatásának enyhítésére: nemzetközi összehasonlítás” című tanulmányukban a szerzők 14 ország gazdasági intézkedéseinek a hatását tekintik át, amely intézkedések magukban foglalják a társadalmi távolságtartást és a fertőzések tesztelését a közvetlen életveszélyes kockázat csökkentése érdekében.

A gazdasági beavatkozások kulcsfontosságúak közegészségügyi szempontból is, mivel az Egészségügyi Világszervezet az egészség egyik legnagyobb meghatározó tényezőjeként a jövedelmet határozza meg, miszerint az életet jelentősen lerövidíti a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenség. Ezért a pénzügyi nyomás kormányzat általi enyhítése lehetővé teszi az emberek számára, hogy kövessék azokat a tanácsokat, amelyek a fertőzés csökkenéséhez vezetnek, és végső soron életet is mentenek mind azonnali, mind a középtávon.

A szerzők áttekintették a covid-19 hatásának enyhítése érdekében a vizsgált országok által bevezetett gazdasági beavatkozásokról szóló, nyilvánosan elérhető információkat.

Az összehasonlítás eredményeként elmondható, hogy a kormányzati stratégiák számos változatot mutatnak és jelentősen eltérnek egymástól. Az Egyesült Királyság például szigorította a mozgásszabadságot, amikor a halálozások száma folyamatosan nőtt. Svédország ezzel szemben a „csorda immunitást” részesítette előnyben, kevésbé korlátozva a lakosság mozgását, de a legkiszolgáltatottabbak védelmére külön intézkedéseket hozott.

A gazdasági beavatkozások tekintetében, kezdetben, például a távollét első napjától számított törvényes táppénzt vezettek be, hogy az emberek azonnal elszigetelődjenek a tünetek megjelenésekor. A későbbi gazdasági intézkedések mérsékeltek a vállalkozásokra és a munkavállalókra nehezedő pénzügyi nyomást, amikor az országok lezárták a határokat. A gazdasági beavatkozások mértéke azonban jelentősen eltér, országonként változó mértékű, a bruttó hazai termék 2,5% -ától (Kína) annak 50% -áig (Olaszország) terjedt.

Számos ország kezdi csökkenteni a bezárási korlátozásokat, és különböző módon újraindítani a gazdaságot. Vannak olyan valós adatok, amelyeket fel kell használniuk a kormányoknak és a döntéshozóknak. A jövőre vonatkozó következtetésként a szerzők azt fogalmazzák meg, hogy a gazdaság újra indításának stratégiáit egyensúlyba kell hozni a covid-19 lehetséges újabb hullámának bizonytalanságával. A korlátozások enyhítése érdekében nemcsak az élet közvetlen kockázatát, hanem az egyenlőtlenségek növekedésének és a várható élettartam csökkenésének hosszabb távú kockázatát is figyelembe kell venni.

*Kulcsszavak:* gazdasági beavatkozások, nemzeti válaszok, hatásuk a gazdaságra és a közegészségügyre

*Forrás:*

Danielli S., Patria R., Donnelly P., Ashrafian H. & Darzi A. (2021) Economic interventions to ameliorate the impact of COVID-19 on the economy and health: an international comparison. *Journal of Public Health* (Oxford, England), Volume 43, Issue 1, Pages 42 - 4612 April 2021

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85092190832&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=237c52463a3d5b6c951d7a9b7faf1b61&sot=b&sdt=b&sl=37&s=TITLE-ABS-KEY%28restart+covid+economic%29&relpos=1&citeCnt=5&searchTerm=>

## ITT AZ IDEJE A NAGY RESET-GOMB MEGNYOMÁSÁNAK

DR. RÁMHÁP SZABOLCS

PhD, egyetemi adjunktus

Vezetéstudományi- és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

ramhap@ga.sze.hu

„Reset”-ről akkor beszélünk, amikor egy rendszer már nem tud működni a jelenlegi paramétereivel mellett, és újra kell indítani. Ez az a gomb, amelyet például akkor nyomunk meg, amikor számítógépünk vagy mobiltelefonunk hibásan működik, vagy leáll. A COVID-19 járvány okozta válság feltárt néhány rendszer szintű hibát, rávilágítva ezzel arra, hogy szükség van a globális gazdaság és modelljeinek helyreállítására. A Világgazdasági Fórum (WEF) a 2021-es Davosi Fórumon mutatta be a világ állapotának javítására és a COVID-19 pusztító hatásának mérséklésére irányuló kezdeményezését. A neve: „The Great Reset” – vagyis a nagy visszaállítás. Ennek érdekében szorgalmazzák a világjárvány következményeinek egyidejű globális kezelését valamennyi érintett fél által. Az alábbiakban összefoglaljuk a javaslat fő megállapításait:

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) által közzétett adatok szerint a világgazdaság 4,9% -kal zsugorodott 2020-ban, de a veszteségek nem voltak egységesek. Míg a GDP 7,2% -kal csökkent az Európai Unióban (EU), a feltörekvő országokban összességében mérsékeltebb, 2,4% -os esés volt. Ez a súlyos összeomlás különösen erősen sújtotta az alacsony jövedeleműeket, a fiatalokat és a nőket. A COVID-19 járvány mély gazdasági hegeket okozott sok országban. A munkaerőpiacokat a munkahelyek elvesztése miatti súlyos megrázkódtatások érték. Emellett ott van a nagyszámú, a csőd kockázatának kitett vállalat is, akiknek készpénz-tartalékai kimerültek. És mindezek mellett meg kell említeni a járvány humán tőkére gyakorolt jövőbeli hatását is, mivel több mint 1 milliárd diák oktatása szakadt meg 162 országban. Az alapvető probléma az, hogy a járvány rövid és középtávon valószínűleg növeli a szegénységet és az egyenlőtlenséget, feltárva az egészségügyi rendszerek hiányosságait, a foglalkoztatás bizonytalan jellegét és a fiatalok nehéz kilátásait. Ezért javasol Klaus Schwab, a WEF elnöke egy alternatívát: Ez a Great Reset, a világgazdaság nagy visszaállítása, amely lehetővé tenné egy új fejlődési modell megalkotását. Ennek alap gondolata az, hogy a világ nem volt felkészülve olyan válságra, mint a jelenlegi COVID-19-járvány, és hogy fenntarthatóbbnak és ellenállóbbnak kell lennie a külső körülmények hirtelen változásai ellen, amit súlyosbíthat egy olyan jelenség, mint az éghajlatváltozás. Ha nem oldják meg a járvány okozta válságot, a következmények súlyosbodnak, és a világ törékenyebbé válik. Az ilyen forgatókönyv elkerülése érdekében Schwab biztosítja, hogy a fokozatos intézkedések és az eseti megoldások nem elegendőek, és új alapokat kell megteremteni a gazdasági és társadalmi rendszer támogatása érdekében. A veterán német közgazdász ismertette a Great Reset három alapvető célját, meghívva az összes országot és szektort a részvételre:

- Az érdekeltek kapitalizmusának létrehozása, amely felváltja a részvényesek kapitalizmusát. Ennek a rendszernek az az elképzelése, hogy a vállalatok a közös érdekében fognak dolgozni, nem pedig csak azonnali profit és haszon érdekében.
- Rugalmasabb, egyenlőbb és fenntarthatóbb rendszer felépítése, amely környezeti, társadalmi és kormányzási mutatókon alapul (ESG kritériumok).
- A negyedik ipari forradalom veleszületett innovációinak kiaknázása a köz érdekében, a zöldebb, intelligensebb és igazságosabb növekedés érdekében.

A Great Reset nem lesz könnyű, mivel a világjárvány bizonytalanságban tartja a világot, és reagálóképességünket akadályozza az interperszonális kapcsolatokon alapuló társadalom, ahol a gazdaság, a politika, a környezet és a technológia folyamatosan befolyásolják egymást. A fiatalok különösen érintettek a klímaváltozás és a lehetőségek hiánya miatt, ezért nekik kell vezetniük ezt a változást, arra ösztönözve a vállalatokat, hogy fenntarthatóbb termékeket és szolgáltatásokat kínáljanak a jövőben. Kristalina Georgieva, az IMF ügyvezető igazgatója szerint az embereknek egyedülálló lehetőségük van arra, hogy átalakítsák a világot és jobbá tegyék azt: igazságosabbá, zöldebbé, fenntarthatóbbá, okosabbá és mindenekelőtt ellenállóbbá. Ennek elérése érdekében úgy véli, hogy a következő intézkedéseket kell megtenni

- A legjobban úgy állíthatunk emléket a pandémiában életüket vesztett emberek számára, ha felépíthetünk egy zöldebb, okosabb és igazságosabb világot.
- Fektessünk be az emberekbe, az oktatásba, az egészségügybe és a szociális védelembe, valamint az egyenlőtlenségek hirtelen növekedésének elkerülésébe, amelyet ez a válság kiválthat.
- Elő kell segítenünk az alacsony szén-dioxid-kibocsátású növekedést az éghajlat-semlegesség elérésének érdekében, például az állami kiadások ésszerű elosztása révén.
- Használjuk ki a digitális átalakulás előnyeit, akár az e-kormányzati platformok használatának kiterjesztésével a hatékonyság és az átláthatóság javítása érdekében, akár távoktatással vagy távmunka útján.

*Kulcsszavak: The Great Reset, Világgazdasági Fórum, Davos, IMF, fenntartható fejlődés, világgazdaság*

Forrás: <https://www.weforum.org/agenda/2020/06/now-is-the-time-for-a-great-reset/>

## FOLYTATÁS ÚJ DIMENZIÓKBAN

REISINGER ADRIENN

PhD, habil, egyetemi docens, dékánhelyettes

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

[radrienn@sze.hu](mailto:radrienn@sze.hu)

Svédországban már 2020 szeptemberében elkészült egy olyan dokumentum, melyben a járványhelyzet javulása utáni időszakra vonatkozóan fogalmazták meg azokat a területeket, ahol változásra lesz szükség ahhoz, hogy biztosítani lehessen a jólétet és a fenntartható fejlődést. Bár Svédország gazdasága és járványkezelése eltér a kelet-közép-európaiaktól, ettől függetlenül úgy gondolom, hogy a dokumentumban megfogalmazott irányokból és tapasztalatokból itthon is tanulhatunk.

Nemcsak svédországi, hanem gyakorlatilag világjelenségek az alábbiak: bizonytalanság, GDP csökkenés, nagyobb munkanélküliség, államháztartási hiány és magas infláció. Nyilvánvaló, hogy azok az országok, amelyek jobb gazdasági helyzetből indultak, előnyben vannak, azonban az biztos, hogy a járvány előtti gazdaságpolitikai intézkedéseken változtatni kell, új utakat kell keresni, viszont arra nincs egységes recept, hogyan kell elindulni az új irányokba. A kulcsszó a növekedésen van a dokumentum szerint és az alábbi területekre kell fókuszálni: munkaerőpiac, oktatás és kutatás, adórendszer, állami szektor működése, nemzetközi együttműködések.

A járványhelyzet mindenki számára új szituáció és a járvány utáni helyzetben nem az lesz a lényeg, hogy úgy tegyünk, mintha ez az egész meg sem történt volna, hanem éppen az ellenkezőjét kell tenni, megnézni, hogy adott helyzetben milyen megoldásokat tudtak az országok találni, ezeket értékelni kell, majd levonni a tanulságokat és megfogalmazni a következtetéseket, melyek alapján fel lehet készülni a jövő hasonló és más válsághelyzeteire. Itt a kulcsszó a válságállóság. Javítja a versenyképességet, ha időben azonosítani lehet a válsághelyzeteket, így akár el is lehet kerülni őket, vagy ha nem, akkor időben fel lehet készülni a kezelésükre.

A megoldást természetesen nem egy embernek kell kitalálnia, fontos megismerni a lehető legtöbb szereplő tapasztalatát, véleményét, majd ezek alapján levonni a következtetéseket, majd szintén a szereplőkkel együtt megtalálni az új utakat. Ami biztos, hogy a régi életünk teljes mértékben nem fog visszajönni, nem erre kell törekedni, hanem arra, hogy egy megváltozott világban tudjunk olyan megoldásokat kitalálni, melyek hosszú távon szolgálnak minket és hozzájárulnak a fenntarthatósághoz.

*Kulcsszavak: válságkezelés, felkészülés, reagálás, fenntarthatóság*

Forrás:

[https://www.svensktnaringsliv.se/material/rapporter/efter\\_pandemin\\_ekonomisk\\_bedomning\\_2020\\_webbpdf\\_1146891.html/Efter\\_pandemin\\_ekonomisk\\_bedomning\\_2020\\_webb\\_2.pdf](https://www.svensktnaringsliv.se/material/rapporter/efter_pandemin_ekonomisk_bedomning_2020_webbpdf_1146891.html/Efter_pandemin_ekonomisk_bedomning_2020_webb_2.pdf)

## ÖKOLÓGIAI SZEGÉNYSÉGI CSAPDA

SZIGETI CECÍLIA

PhD, egyetemi docens

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

szigetic@sze.hu

A kutatók hosszú ideje figyelmeztetnek, hogy az emberiség természeti erőforrások iránti igénye egyre inkább meghaladja a Föld biológiai regenerálódási ütemét ezért a környezet állapota egyre gyorsuló ütemben romlik. Aggodalomra adhat okot az üvegházhatású gázok felhalmozódása a légkörben, az óceánok elsavasodása és a felszín alatti vizek gyorsuló kimerülése. Ezek eredményeképpen az ökoszisztémák megújulási képessége - a biokapacitás - az emberi gazdaság anyagi szűk keresztmetszetévé válik. A gazdasági fejlődés elmélete és gyakorlata azonban továbbra is alábecsüli a természeti erőforrások, különösen a biológiai erőforrások jelentőségét.

Wackernagel és munkatársai elemezték a nemzetgazdaságok biokapacitási korlátoknak való egyenlőtlen kitettségét. Legelőnyösebb helyzetben azok az országok vannak, ahol átlag (10 ezer USD/fő) feletti jövedelem és biokapacitási korlátokon belüli élet valósul meg. Ilyen például Svédország és Kanada. Madagaszkár vagy Eritrea alacsony jövedelem van, de biokapacitás többlet. A legtöbb európai országban így például Franciaországban vagy Németországban magas jövedelem mellett lépik túl a fenntarthatósági kereteket (Magyarország is ide tartozik). A kutatók aggasztónak találták, hogy egyre több ember él olyan országokban, ahol egyszerre van biokapacitás-hiány és átlag (10 ezer USD/fő) alatti jövedelem. Ide tartozik például Algéria vagy India. Az alacsony jövedelem megghiúsítja ezeknek a gazdaságoknak a képességét arra, hogy versenyezzenek a szükséges erőforrásokért a globális piacon. Vizsgálataik szerint 2017-ben az emberiség 72%-a élt ilyen országokban. Ez a tendencia nem csak a fejlődés fenntartásának lehetőségeit rontja, hanem a szegénység felszámolásának esélyét is megszünteti, ezt a helyzetet nevezzük "ökológiai szegénységi csapdának".

Az erőforrás-biztonságot és a jólétet fokozó fejlesztési stratégiák nemcsak lehetségesek, hanem elengedhetetlenek is. A megoldásokat a szerzők öt, egymást átfedő eredménykategóriába sorolják, az első a kínálati, a másik négy pedig a keresleti oldalon:

1. A bolygó tartós biokapacitásának növelése a megőrzésre, helyreállításra és regeneratív felhasználásra való összpontosítással. A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák egészségének gyors eróziója miatt a bioszféra ökoszisztémáinak védelme létfontosságú.
2. Városok - a kompakt és integrált városok tervezése és irányítása hatékony épületekkel, ami a közlekedési igényeket is csökkenti.
3. Energia - a fosszilis tüzelőanyagok kivonása megújuló energiaforrásokkal való helyettesítését és a hatékonyság növelését jelenti. A fosszilis energiából származó üvegházhatású gázok kibocsátásának elnyeléséhez szükséges földterület jelenleg az emberiség teljes ökológiai lábnyomának legnagyobb részét teszi ki.

4. Élelmiszerek - a termelés, az elosztás és a feldolgozás javítása. A fogyasztási szokások megváltoztatása, az állati eredetű termékek háttérbe szorítása és az élelmiszerpazarlás elkerülése kínál lehetőségeket. Az élelmiszerigény önmagában jelenleg a Föld biokapacitásának nagyjából 50%-át foglalja el.
5. Népeség - a kisebb családok ösztönzése. A bolygón osztozó emberek száma határozza meg, hogy egy emberre mennyi biokapacitás jut. Az emberek életminőségének javítása gyakran a családok méretét is csökkenti, különösen a nők egyenlő jogainak és lehetőségeinek biztosításával, valamint a biztonságos és megfizethető családtervezés mindenki számára elérhetővé tételével.

Forrás: Wackernagel et al (2021): The importance of resource security for poverty eradication. Nat Sustain (2021). <https://doi.org/10.1038/s41893-021-00708-4>

*Kulcsszavak: biokapacitás, ökológiai szegénységi csapda*

## VISSZA AKARJUK KAPNI A KORÁBBI ÉLETÜNKET!

SZIGETI CECÍLIA

PhD, egyetemi docens  
Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék  
szigetic@sze.hu

Ezzel a felkiáltással foglalható össze a 2021 júniusában, a Journal of Business Research hasábjain megjelent cikk fő mondanivalója. Pantano és munkatársai kutatási célja annak megértése volt, hogy egy vészhelyzet (pl. a COVID-19 világjárvány) milyen mértékben befolyásolja a fogyasztói magatartást a kockázat és az elvárások tekintetében.

Vizsgálataikat 2020 áprilisában három országból (Egyesült Királyság, Olaszország és Spanyolország) gyűjtött 15000 tweet szisztematikus tartalomelemzésére alapozták. Az eredmények azt mutatják, hogy a fogyasztók legfőbb vágya az otthonról való meneküléssel és a szabadság élvezetével foglalkozik, akár egy éttermi vacsora (Egyesült Királyság), akár alkoholos italok fogyasztása (Spanyolország), vagy az utazás (Olaszország) révén. A témák között gyakran előkerült az új tetoválás, a szépségszalon látogatása, az éjszakai kimaradás és a csók is, amit sokan hiányoltak a pandémiás időszakban. Az eredmények arra utalnak, hogy a magas szintű kockázat, amelynek az egyének a világjárvány idején ki voltak téve, nem befolyásolja a viselkedést hosszú távon a járvány utáni időszakban. Ehelyett úgy látják, hogy a fogyasztók hajlandóak visszaállítani fogyasztási szintjüket, különösen az olyan tevékenységek esetében, amelyek hozzájárulnak a menekülés érzéséhez. Mindez valószínűsíti, hogy a pandémia nem jelent egyértelmű fordulópontot a fenntarthatóbb világ felé, a közösségi médiában kommunikáló, vágyaikat kifejező emberek nem változtatni szeretnének, hanem visszatérni régi életükhöz. Mivel a kutatás nem terjed ki minden országra és csak a fogyasztók egy részét tudja elérni, így reméljük, nem általánosíthatók a megállapításaik. Végezetül az eredmények bizonyítékot szolgáltatnak a különböző országokból származó fogyasztóknál a világjárvány idején felmerülő kulturális különbségekről.

Forrás: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.03.015>

*Kulcsszavak: fogyasztói magatartás, pandémia, közösségi média*

# FENNTARTHATÓ FELLENDÜLÉS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

VÖLGYI KATALIN

PhD, egyetemi adjunktus  
Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék  
[volgyi.katalin@sze.hu](mailto:volgyi.katalin@sze.hu)

Az Európai Bizottság Közös Kutatási Központja (JRC) 2021 májusában készített egy tanulmányt, amely elsősorban azt vizsgálja, hogy hogyan segíti elő a pandémia okozta válság kezelése érdekében meghirdetett európai uniós helyreállítási terv (EU Recovery Plan) az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok (SDGs) megvalósulását. A Fenntartható Fejlesztési Célok 17 célt és 169 célkitűzést tartalmaznak. A tanulmány megállapítja, hogy az EU helyreállítási terve mind a 17 fenntartható fejlesztési céllal foglalkozik, ugyanakkor vannak olyan célok, amelyeket csak kis mértékben érint (erre példaként a víztartalékokkal kapcsolatos 6. célt említi). Ugyanakkor a terv különösen nagy hangsúlyt helyez a 3. cél és a 8. cél megvalósítására. Ez előbbi cél az egészséggel, míg ez utóbbi a gazdasági növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos globális célkitűzéseket tartalmazza. Maga a helyreállítási terv három pillérből áll, amelyek eltérő mértékben foglalkoznak az egyes fenntartható fejlesztési célokkal. A terv az első pilléréhez („A tagállamok helyreállításának támogatása”) rendeli hozzá a helyreállításra allokált pénzügyi támogatások nagy részét (90%), így ez a pillér a másik két pillérhez képest a fenntartható fejlesztési célok sokkal szélesebb körét fedi le. Az első pillér különösen nagy hangsúlyt helyez a fentebb említett 8. cél teljesítésére. A második pillérről („A gazdaság újraindítása és a magánbefektetések segítése”) is elmondható, hogy a fenntartható fejlesztési célok relatíve széles körét fedi le, de azon belül különösen a fenntartható iparosítással és az innovációk ösztönzésével kapcsolatos 9. célra koncentrálnak. A harmadik pillér („A tanulságok levonása a válságból”) az előző két pillérhez képest, lényegesen kevesebb céllal foglalkozik. Elsősorban a már szintén feljebb említett 3. célra és azon belül is a korai figyelmeztetésre, kockázatcsökkentésre és a globális és nemzeti egészségügyi kockázatok menedzselésére fókuszál. Összességében a tanulmány azt állapítja meg a helyreállítási tervben foglaltakról, hogy az EU élen jár a fenntartható fejlesztési célok megvalósításában. A terv elősegíti egy fenntarthatóbb, igazságosabb és ellenállóbb EU kialakítását.

*Kulcsszavak: gazdasági fellendülés, fenntarthatóság, SDGs*

Javasolt kategória: válságkezelés

Forrás: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122301>